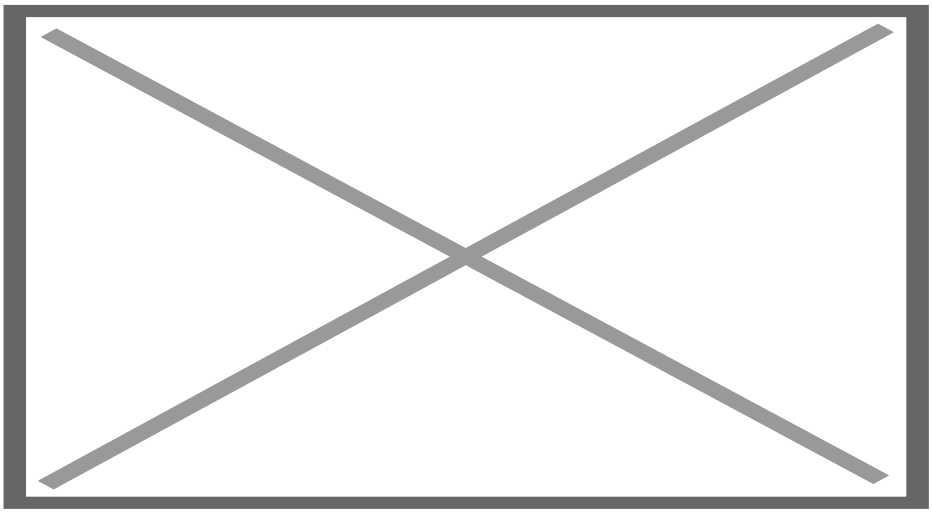
9. Kuidas tehakse IT-d. Udu

10 years ago- 22.03.2016 By Siim Veskimees

(Jätkub)

9. Udu

Tasapisi saabus kevad ja Thor oli juba üle aasta Siseorganites töötanud. Ühel neist õhtutest teatas ta veidra lõbususega: „Mäletad Projektijuhti? Teda pole enam.”

„Mis temaga siis juhtus?” Ma küll ei tundnud teda, polnud kunagi näinudki...

„Ma tegelikult tajusin mingil hetkel, et ta isegi enam ei ürita. Tal sai kõrini. Nii kõrini, et ta sõitis Indiasse. Kindlasti on ta nüüd palju õnnelikum.”

Lõime kokku.

„Saite uue ka?”

„Saime selli, kes ei olnud ehk kunagi, mingis teises elus kah üldse halb mees, kuid Siseorganite äpardunud kafkamaailmaga toimetulemiseks on tal välja kujunenud omad kaitsemehhanismid, mida võib iseloomustada nii, et üldiselt jätab ta adekvaatse mulje, kuid parematel aegadel tormavad kilpkonnad temast vuhh ja vuhh mööda. Ma tahan inimestest üldiselt hästi mõelda, nii et loodetavasti pole Siseorganid tema võimete ja elufilosoofiaga korrelatsioonis.

Udu projektijuhtimise tajutav tulemus on, et kui Projektijuhi plaanid lõppesid, ei tea me kaht nädalatki ette, mis järgmiseks juhtuma peaks.”

*

„Aga tõeliselt huvitavaks läksid asjad siis, kui Arendaja esitas esimese tarne – esimese valmistehtud tüki. Arendaja oli, muide, enam-vähem graafikus, kuigi nad katkusid juukseid, sest Siseorganitest ju ei tule ükski vastus normaalsel ajal.”

Thor andis mulle aega lauda katta ja näis otsivat sõnu. „Tarne seisab praegu kolmandat nädalat ja Udu koos Õigustalitusega otsib võimalusi see tagasi lükata. Tegelik põhjus on selles, et Siseorganid ei ole võimelised tarnet kontrollima.”

„Kuidas, ei ole võimelised?”

„Memo mäletad? Ma olen seda esitanud kuus korda. Kuus korda! Sellest ei ole sittagi kasu. Juhtkond on mitte midagi tehes valinud selle võrdluseks välja toodud võimaluse ja ma pean ütlema, et esimesel korral kirjutasin selle veel muigega suunurgas, et no nii halvasti küll ei lähe. Ma lihtsalt ei saa aru, kuidas vastu igasugust tervet mõistust on sellised inimesed sattunud juhtima riigiasutuste IT-d. Nad loevad memo läbi, seejärel mõttes seitsmeni, ja kui teadvus oli õnnelikult tühjenenud, võtavad järgmise päevakorrapunkti.

Kordan veel kord – Siseorganid ei ole võimelised tarnet kontrollima. Ja seda kahel põhjusel: esiteks pole arvutikeskkonda üles seatud ja keegi ei kujuta ette, kuidas see üldse tuleks installida ja seadistada, ja alles teiseks kõik see, millest memos juttu – kui süsteem ka tehniliselt tööle hakkaks, pole Siseorganites kedagi, kes oleks võimeline sisuliselt hindama, mis seal õieti ära on tehtud.”

„Sina ju oled?”

„Ma olen vahepeal targaks saanud. Ma hoian madalat profiili. Esiteks pole see minu töö ja teiseks, üksi võtaks see liiga kaua aega. See on ettevalmistatud meeskonna töö. Antud juhul, kui mulle antaks vastav käsk ja meeskond ja meid vabastataks muudest ülesannetest, tähendaks see paari nädalat tõsist tööd.”

Ta vaatas mulle paar sekundit otsa.

„Luba ma seletan selle veelkord üle. Projekti tulemiks on päris suur tarkvararakendus, millel on tohutult palju tehnilisi ja sisulisi parameetreid ja nõudeid. See peab töötama Siseorganite süsteemis koos muude rakendustega ja tegema seda, mis analüüsis kirjas, laiemalt, milleks see üldse loodi. Veelkord ümber sõnastatuna – tarne kontrollimiseks ei piisa, et rakendus nii-öelda

nuppudele reageerib, tuleb tunda ka päästjate, politsei ja kiirabi töö spetsiifikat.

Selliseid süsteeme testitakse meeskonnaga varem valmis tehtud plaanide alusel.” Ta ohkas.

„Ja veel – kui mõnes teises asutuses oleks teoreetiliselt mõeldav, et ülemus ärkab, annab paarile alluvale kõik volitused ja töö saab tehtud, siis Siseorganid oleksid põrganud veel hulgale takistustele, alates näiteks sellest, et serverikeskkonna parameetreid käsitles Pidur riigisaladusena.”

*

Kevad edenes tasapisi ja ma ootasin Thori külaskäike juba põnevusega, et millise viraažiga see hullumaja veel hakkama saab. Projekt oli mullegi südamesse läinud. Kui palju hullemaks saab veel minna?

„Teine tarne tuli kohale!” teatas ta mulle mõned kuud hiljem, eelroana veel enne Hennessyd ja kohvi. „Ja asjad hakkasid liikuma.”

„Las ma arvan,” sõnasin kohvimasinat sisse lülitades ja klaase otsides. „Ülemustele hakkab pärale jõudma, et see, mida projektigrupp räägib ja mille kohta nad on saanud kuus memo, on paraku sedalaadi tõde, mis ainult ignoreerimise ja tavapärase päheandmisega üle ei lähe?”

Ta vaatas mulle uurivalt otsa, pilgutas silmi ja puhkes siis naerma.

„Noh, teatud mõttes on sul õigus. Arendaja esitas uuesti kogu seni tehtud töö kuu aega tagasi ja kuna Õigustalitus pole selle aja jooksul suutnud leida midagi, millega see tagasi lükata, hakkab neile pärale jõudma, et midagi muud tuleb ette võtta. Nad on hakanud süüdlasi otsima.”

„Siseorganid ei ole endiselt võimelised tarnet vastu võtma?” kukkusid mul peaaegu klaasid käest.

„Just. Ei ole mehi, kes installiksid, ei ole masinat, kuhu installida, ja ei ole neid, kes sisuliselt aru saaksid, mida tarnitud rakendus täpsemalt tegema peab. Kõik täpselt nii, nagu minu kirjutatud memod juba kolmveerand aastat hoiatavad, aga kõigest kolmveerand aastat nõmedat ignorantsust ei ole lähedalgi Siseorganite rekordile.” Ta viskas hinge alla esimese klaasi konjakit.

„Udu sai asjast aru ja läks haiguslehele. Diagnoosiga, mis ütleb, et ta on seal pikalt. Noh, haiguse üle ei ole ilus irvitada, aga antud hetkel…” Ta viipas ebamääraselt käega. „Jah, kui ta poleks päriselt haige, oleks tal olnud kõige

targem see välja mõelda. Saad aru, keegi peab ju süüdi olema ja kes siis veel, kui mitte projektijuht... mis sest, et tal pole, nagu öeldud, ei raha, inimesi ega õigusi, et midagi ära teha.

Projekt anti ajutisele projektijuhile. Mul on tunne, et midagi suuremat on plaanis. Ma ei tea, kas mulle soodsat või mittesoodsat."

„Mis on sul seal seni hästi läinud?"

Ta noogutas mornilt. „Arhitektile ka aitas. Ta pani pillid kotti ja pühkis Siseorganite tolmu jalgadelt. Tema Eestist ära ei sõitnud, aga kui ma teda täna linnas nägin, oli ta juba nädalaga täiesti normaalseks muutunud ega meenutanud enam sugugi külmutuskappi unustatud laipa. Admin läks kah. Ja veel paar tegelast."

Ülemus

„Ma rääkisin sulle, et Siseorganites ei tööta siiski ka ainult lootusetud tüübid. Teatud mõttes oli mu otsene ülemus põhjus, miks ma üldse seal töötan. Tal olid omad nõudmised ja oma visioon. Ta ei olnud asjaga rahul, kuid ta ei lubanud endale ka seda avalikult lugupidamatut ja iroonilist hoiakut, millega mina igal sammul lollide viha ära teenin. Ülemus on inimene, kelle juhtimise all oleks asjast võinud asja saada. Aga selles osas ta kinnitab reeglit.

Tead, ma isegi märkasin, kuidas ta pani ühel sügispäeval mõttes toru hargile. Olgu, see on tagantjäreletarkus, ma ei osanud sellest siis midagi järeldada – inimesel võib tervis halvem olla, jõulud lähenesid ja ehk oli tema jaoks aasta tehtud... Igatahes ma tean tagantjärele nädalase täpsusega, millal tehti talle ettepanek teisele tööle, Siseorganitest ära minna.

Ta muutus paremaks. Ta hakkas naljast aru saama ja korraga oli kogu ta suhtumine kuidagi lahedam. Tervem ja teravamõistuslikum. Nojah, surve oli kadunud. Ta oli edasi tola, kes sellesse mõistusevastasesse karnevali surutud, narrimütsis ja igast suunast tuleva roojalaviini all, kuid nüüd oli tema jaoks lõpp näha ja ta ajas end sirgu."

Ka Thor tegi seda oma tugitoolis. „Noh, tsirkuses võib natuke aega osaleda, aga kui sa oled see, keda kogu aeg ainult jalaga perse taotakse...

Olgu, ma toon näiteks veel ühe inimese."

Peksupoiss

„Ta on vist alles paar aastat tagasi kooli lõpetanud. Temaga puutusin palju kokku sellepärast, et temalt võtsin tööle tulles üle geoinfosüsteemid. Ta ei jaganud neist midagi, aga see pole näitaja, keegi ei jaganud. Tema oligi see, kes sai pähe selle eest, et dokumendihaldussüsteem aeglane on. Hiljem oli Peksupoiss see, kellega me teineteist „asendama" pidime. Teised teadsid geoinfosüsteemidest veel vähem ja tänu temale tean dokumendihaldusest rohkem, kui tahaksin.

Sügisel kukkus teist korda läbi dokumendihalduse arendamise riigihange – pakkujaid ei olnud. Riigihanget saab ju kirjutada mitmel moel ja Õigustalitus oli varasematest altminekutest õppinud – Siseorganite riigihangete nõuded on vahelduseks muutunud drakoonilisteks.

Riigihangetest me rääkisime, olen neid koostanud ja teinekord on mul võitmatu tahtmine midagi ära teha, inimesi aidata ja tubli olla. Kirjutasin siis oma kogemustele tuginedes uue pakkumiskutse. Tulemus? Ülemus toetas. Tropp ei saanud aru (ta ei saa niikuinii millestki aru). Õigustalitus vaatas mind nagu tuppa sittunud kassi."

„Aga viis see kõik vähemalt asja edasi? Võtsid nad selle aluseks või vähemalt arvesse?"

Thor turtsatas. „Seda mehhanismi on keeruline seletada, see ei sünni ühe inimese peas, ent sellised põrunud kollektiivid kipuvad käituma teatud mustreid järgides. Korraga kadus dokumendihalduse arendamise kiire ära. Objektiivselt on ikka kiire, kantsler lõugab regulaarselt, ent ootamatult on Siseorganite valulävi selles küsimuses teises kohas; igapäevast töötegemist imiteerivad nad edasi, kuid arendus lükati hankega venitamise läbi määramatusse tulevikku. Lühidalt, nad istuvad mu ettepanekuid surnuks.

Peksupoisile oli see vist silmi avav kogemus, ka tema on läinud."

„Ja hange lihtsalt seisab?"

„Nojah. Ka teenusehalduri lahkumine, muide, lisab ebamäärast toiteudu hankega venitamisse."

„Ebamäärast toiteudu?" ei saanud ma aru.

Ta muigas. „Siin ei ole õige kasutada sõnu „põhjendus", isegi mitte „ettekääne" ega „vabandus" – antud juhul näeme organisatsiooni kui terviku, sellise bürokraatliku algolevuse kaugel allpool teadlikkust sündivat reaktsiooni. Täiesti vale on kasutada igasuguseid intellektile viitavaid termineid, seega on „toiteudu"

kõige kohasem.”

(järgneb)

- Tegijad